

A collection of various electronic and office equipment is arranged on a pink background. The items include a typewriter, a camera, a Polaroid printer, a computer monitor, a mobile phone, a fax machine, a printer, a scanner, a CD-ROM, a VHS tape, a pen, and several sheets of paper. The text "EN FÖRÄNDRAD VÄRLD?" is overlaid in the center.

EN FÖRÄNDRAD VÄRLD?

33 ÅR I HUVUDET PÅ EN VD

ALLA RESOR HAR ETT SLUT.

Så också min yrkesresa som jurist hos det som under min tid utvecklats till nästan alla fackförbunds rättsskyddsbolag. Mitt arbete här under närmare 33 år, varav 25 år i rollen som vd, har onekligen gett intressanta perspektiv. Inför min pensionering i sommar infinder sig helt naturligt en del tankar om hur svenskt arbetsliv förändrats under dessa tre decennier.

FOTO TT

SOM NYBLIVEN ARBETSRETTSJURIST

i slutet av 1980-talet var några av mina första uppdrag att företräda arbetare som gått ut i vilda strejker. Sådana förekom lite då och då i ett arbetsliv som var mer hierarkiskt än dagens. Lönen var ofta den tändande gnistan, men bakom strejkerna fanns också ett djupare missnöje som legat och grott länge. Att en jurist inför Arbetsdomstolen stod upp för vad arbetstagare kände och upplevde var något stort och viktigt.

Jag minns särskilt en strejk på Eldon i Alvesta där många lågavlönade kvinnor upplevde sig vara kuvade och maktlösa inför sin arbetsgivare. Den tacksamhet de visade över att jag i domstolen talade för deras sak berörde mig starkt. Dessa medlemmar och många andra upplever ofta att stödet från en jurist från rättsskyddsbolaget i sig är en form av upprättelse.

VAD HAR DÅ HÄNT SEDAN DESS; HAR VÄRLDEN BLIVIT EN SMULA BÄTTRE?

Jag önskar att jag kunnat svara tveklöst ja på den frågan. Visst har mycket gått i rätt riktning, reallönerna har ökat kraftigt, men samtidigt har nya moln seglat upp på himlen. Bland annat har ökad konkurrens på grund av globaliseringen och Sveriges anpassning till EU på ett dramatiskt sätt förändrat spelplanen på många av våra arbetsplatser.

Några av dessa orosmoln kan vara värda att fundera lite extra över:

TRYGGHETEN I JOBBET HAR URHOLKATS AV ETT UPPLUCKRAT ANSTÄLLNINGSSKYDD.

Det har skett både genom att lagstiftningen har försvagats och genom Arbetsdomstolens tolkningar. Möjlighet att visstidsanställa under lång tid utan sakliga skäl har införts. Möjligheterna för arbetsgivare att själva välja vilka som ska sägas upp vid arbetsbrist har ökat. Att hyra in personal istället för att återanställa har godtagits. "Hyvling" av arbetstid kan ofta ske utan hänsyn till turordningen. Vid tveksamhet kring principiella tolkningar av lagen har Arbetsdomstolen i hög grad ställt sig på arbetsgivarnas sida.

Men anställningsskyddslagen är fortfarande det viktigaste skyddet mot godtycke på arbetsmarknaden. Man kan fundera över om inte arbetsgivaren kastar ut barnet med badvattnet när man behandlar sin personal som lätt utbytbar. Att medarbetarna är företagets viktigaste tillgång borde inte bara vara tomt prat utan ge ett ordentligt avtryck i verkligheten.

FACKLIGA RÄTTIGHETER HAR FÅTT STÅ TILLBAKA FÖR FRI RÖRLIGHET.

När Sverige 1995 blev medlemmar i EU insåg vi inte hur stora konsekvenser det skulle få. Det finns till exempel många fördelar med den fria rörligheten. Men det innebär stora problem när den, som i Laval-målet, visade sig förhindra stridsåtgärder i syfte att svenska och utländska arbetstagare ska behandlas lika. Eller när den används för att slå sönder våra fackliga rättigheter. De mänskliga och fackliga rättigheterna måste stå över den fria rörligheten. Det behöver klargöras nästa gång EU-fördraget ändras.

EU:s envisa krav på att lagstiftning ska styra alla arbetsrättsliga regler är ytterligare ett orosmoln. På sikt hotar detta våra kollektivavtal som spelar en så viktig roll för arbetstagarnas villkor, arbetsfred, konkurrenskraft och tillväxt. Att ersätta framförhandlade, frivilliga avtal med lagstiftning vore förödande.

ÖKAT KRÅNGEL STÄLLER ARBETSSKADADE UTAN ERSÄTTNING.

Antalet ärenden som rör arbetsskador har minskat drastiskt, vilket inneburit att allt färre får ersättning. Det låter ju bra, om det vore så att våra arbetsplatser blivit friskare. Men den huvudsakliga förklaringen är dessvärre en annan. Det har helt enkelt blivit så krångligt att få sin skada prövad att många som borde få ersättning inte ens får sin sak prövad. Det är den statliga arbetsskade-försäkringen som ska garantera att den drabbade får ersättning för sin inkomstförlust vid arbetsskada och att kostnaden bärs solidariskt av samhället. Dessvärre har politikerna hittills varit påtagligt ointresserade av att återupprätta principerna för denna försäkring, en trist utveckling som snarast måste brytas.

TILLITEN TILL LÄKARE HAR ERSATTS AV MISSTRO OCH IFRÅGASÄTTANDE.

Vi har i flera av våra senaste årsredovisningar pekat på effekten av politikernas stundom brutala försök att minska sjuktalen. Förutom att reglerna har ändrats har det också fått till följd att läkarnas skäl för att sjukskriva har mötts av en ökad misstro hos Försäkringskassans handläggare. Svårt sjuka människor nekas nu ersättning från försäkringen. Samarbetet mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har dessutom i många fall varit obefintligt, vilket ställt sjuka inför ohållbara situationer.

Vi har ofta pekat på hur orimligt det är att låta politiska direktiv till Försäkringskassan sätta ett tak för hur många som får var sjuka och hur länge, utan hänsyn till hur verkligheten ser ut. Ett exempel är den lavinartade ökningen av stressrelaterade åkommor. En fullt rimlig slutsats är att dessa till avsevärd del beror på företagens sätt att leda och organisera arbetet. Sådana arbetsmiljöproblem borde förebyggas där de uppstår, av arbetsgivarna på arbetsplatserna. Inte genom att tvinga sjuka att arbeta eller stanna hemma utan ersättning.

EN FRAMTID I DUR ELLER MOLL?

Hur har då arbetslivet förändrats så här drygt 30 år senare? Vi får inte blunda för det faktum att arbetstagarna är trängda från två håll; dels av globaliseringens krav på ökad flexibilitet och effektivitet i arbetslivet, dels av politikernas ambitioner att minska samhällets kostnader för sjukdom och arbetsskador.

Vilket resulterar i att hetsen på arbetsplatserna tilltar, vilken gör människor sjukare, vilket inte anses rymmas inom samhällsekonomins ram. Ett moment 22 vi har all anledning att fundera på hur vi ska lösa.

Samtidigt ser jag hur tillvaron för Sveriges löntagare på olika sätt blivit väldigt mycket bättre. I MBL:s efterföljd har hierarkierna minskat och de anställdas intressen har fått en större tyngd. Inte minst kvinnornas röster hörs på ett helt annat sätt i dag.

Dessutom tycker jag mig ana en tänkbar positiv utveckling inför en gemensam fiende. Hotet om tvingande lagstiftning från EU:s sida kan sporra arbetsgiversidan att verka för ett stärkt parts-samarbete på svensk arbetsmarknad i kampen för att få behålla den svenska avtalsmodellen. Kanske ser möjligheterna att jämna ut maktbalansen mellan anställda och arbetsgivare rent av ljusare ut än de gjort på länge?

Så trots allt lämnar jag min stol med en i grunden positiv tro på framtiden. Men också med insikten om att när en rättighet säkrats, hotas en annan. Det gäller inte bara att ha rätt utan också att få rätt. LO-TCO Rättsskydd kommer därmed att ha en viktig roll att spela även i framtiden.

Med detta vill jag tacka för roliga och intressanta år. Alla medlemmar, anställda på förbund och fantastiska medarbetare jag har haft förmånen att arbeta med har gjort min resa till ett sant nöje!

Dan Holke
Chefsjurist och vd

Kommer arbetsplatsolyckor vara ett minne blott år 2053?

Vid Bolidens koppargruva sitter föraren i en container och fjärrstyr sin grävmaskin för att flytta lösgjord malm. I denna varma och trygga miljö undviker han, förutom att få rasmassor över sig, att utsättas för vibrationer och spränggaser. Det ger en aning om hur fjärrstyrning via 5G-nät i framtiden kommer att göra arbetsplatser på byggen och inom industrin bekvämare och tryggare. Men kommer den tekniska utvecklingen att helt kunna eliminera arbetsplatsolyckor?

VÅRA FALL 2019

Det är nog så svårt att fånga och beskriva den väldiga förändring som samhället och arbetslivet genomgått under de tre senaste decennierna. Hastigheten i den tekniska utveckling vi upplevt saknar motstycke i historien. Att sja om framtida förändringar av arbetslivet är därför nästan omöjligt, då inget talar för att utvecklingen kommer att gå långsammare under kommande årtionden.

Det hindrar inte att de mål vi driver i dag påverkar framtiden och att vi därför ständigt bör försöka förstå och så gott det går förutse vart utvecklingen är på väg. Det gör att vi i dialog med förbund och medlemmar med större förutseende kan driva principiellt viktiga frågor. Målet är givetvis att arbetstagarna även i en förändrad framtid ska ha ett rimligt skydd och en trygg arbetsmiljö.

För under förändringarnas yta förblir de grundläggande frågeställningarna och tvisterna i arbetslivet ofta desamma.

Det framgår av några exempel som vi plockat ur det gångna årets mål. Vem som är arbetstagare och arbetsgivare i en värld med bemanningsföretag och gig-företag, rätten till ersättning när man slitit ut sig eller på annat sätt skadar sig på jobbet och rätten att vidta fackliga stridsåtgärder för att tillvarata arbetstagarnas intressen. Det är eviga frågor som med stor sannolikhet kommer att vara lika aktuella år 2053 som i dag.

SLITNA DISKAR; SJUKDOM ELLER ARBETSSKADA?

Vad man kallar saker kan betyda all skillnad i världen. När Amanda efter många års arbete på varuhuset drabbades av diskbråck valde Försäkringskassan att benämna hennes onda rygg "ryggsjukdom". En ryggsjukdom är inte en arbetsskada, hävdade man i sitt beslut, och avslog Amandas begäran om livränta.

Vi var sedan på uppdrag av Handels ombud för Amanda och förde hennes talan i förvaltningsrätten. Vi utgick från de definitioner som expertmyndigheten SBU, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, använder. Enligt deras definition är "ryggproblem" ett paraplybegrepp. Inom detta begrepp bör man skilja mellan ryggbesvär, diskförändringar och ryggsjukdomar. Den forskning som finns hittills innebär ett tydligare stöd för samband mellan arbete och diskförändringar än för samband mellan arbete och ryggsjukdomar.

Diskbråck är inte en ryggsjukdom, menade vi, utan en diskförändring. Eftersom Amanda i sitt arbete utfört ett manuellt arbete som kan medföra skador i form av diskbråck, bör hennes ryggproblem betraktas som en arbetsskada.

Förvaltningsrätten gick på vår linje och beviljade Amanda livränta för den inkomstförlust som hennes ryggskada medför. En viktig dom för många med ryggproblem, eftersom arbetsskadeärenden kopplade till diskbråck och liknande ryggsador ofta varit svåra att vinna.

HJÄLP! VEM ÄR JAG EGENTLIGEN ANSTÄLLD HOS?

Bemanningsföretagens snabba tillväxt har ställt många arbetstagare i en gråzon. Var är jag egentligen anställd; hos företaget där jag utför mitt arbete eller hos ett bemanningsföretag? Ett av årets mål illustrerar detta allt vanligare dilemma.

Tre målare arbetade hos ett måleriföretag, varifrån de fick all sin arbetsledning. Alla frågor som rörde anställningarna avhandlades med målerifirmans företrädare. Man använde firmans bil och arbetskläder, företagets bankkort vid tankning och sjukanmälde sig till målerifirman. Lönespecifikationerna var försedda med måleriföretagets namn. Lägenheter till målarna tillhandahölls av måleriföretaget, bostäder som firman hävdade var avsedda för företagets anställda.

De tre målarna levde därmed i tron att de var anställda av målerifirman och att de hade rätt till lön därifrån. Målerifirman menade dock, till arbetstagarnas stora förvåning, att det var ett bemanningsföretag som var deras egentliga arbetsgivare. Detta trots att målarna vid anställningen inte informerats om det och heller aldrig träffat någon representant för detta bemanningsföretag.

Vi representerade de tre målarna i Arbetsdomstolen som hade att ta ställning till vem som var arbetsgivare och skulle betala ut löner till arbetstagarna.

Måleriföretaget hade ett avtal med bemanningsföretaget som visade att det senare skulle ansvara för löneutbetalningarna till arbetstagarna. Men detta är i sig inte avgörande för bedömningen av anställningsförhållandet, menade domstolen. Det väsentliga var hur måleriföretaget uppträtt gentemot de tre målarna. Arbetsdomstolen menade att arbetstagarna hade fog för uppfattningen att de blivit anställda av målerifirman och ingen annanstans. Företaget hade heller inte gjort något för att motsäga detta.

Därmed slog Arbetsdomstolen fast att det var måleriföretaget som genom sitt uppträdande anställt målarna och följaktligen även var skyldig att betala ut deras löner. Det faktiska agerandet ansågs med andra ord väga tyngre än det juridiska dokumentet mellan måleriföretaget och bemanningsföretaget.

KRAV PÅ VETENSKAPLIGA "BEVIS" FÖR ATT FÅ ARBETSSKADA GODKÄND?

Smärtan i nacken kom efter att Bernt under 20 års tid arbetat med avsyning av gummidetaler. Han menade att nackbesvären orsakats av att han i ergonomiskt olämpliga arbetsställningar upprepat samma arbetsmoment gång på gång, år efter år, dessutom med krav på en koncentration som varit fysiskt anspännande. Han ansökte därför om arbetsskadelivränta hos Försäkringskassan.

Frågan för Försäkringskassan var huruvida det finns vetenskapligt stöd för att den typ av arbete som Bernt utfört kan ha orsakat hans nackbesvär. I tidigare fall, liknande Bernts, har Försäkringskassan relativt kategoriskt hänvisat till en rapport från SBU, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, som hävdar att sådant stöd saknas i vetenskapen.

I likhet med tidigare avslag därför Försäkringskassan Bernts ansökan om arbetsskadelivränta.

Vi lyfte i förvaltningsrätten fram den gedigna undersökning som Bernt gjort hos AMM, Arbets- och miljömedicinska kliniken. Här hade medicinsk expertis kommit fram till en motsatt ståndpunkt. Bernt hade under lång tid utsatts för en extremt skadlig arbetsmiljö, konstaterade kliniken. Baserat på såväl befintlig belastningsergonomisk kunskap som ett antal enskilda studier ansåg man att det visst finns vetenskapligt stöd för att Bernts arbetsmiljö orsakat hans nackbesvär.

Förvaltningsrätten godtog AMM:s utlåtande och konstaterade att Bernts skada berättigar honom till livränta. Ett glädjande besked med tanke på att det hittills varit så svårt att få den här typen av besvär godkända som arbetsskada. Domen klargör att det inte räcker med att hänvisa till ett "otillräckligt kunskapsläge" enligt SBU:s bedömning för att neka livränta. Andra experters utlåtanden måste också vägas in, vilket öppnar helt nya möjligheter att i framtiden få arbetsskador godkända.

Var finns människan på jobbet år 2053?

Kommer vi att vara anställda på samma sätt då som vi är i dag, eller kommer kontraktet mellan arbetsgivare och arbetstagare att se annorlunda ut? Redan i dag testas att göra anställningsintervjuer fördomsfria med hjälp av artificiell intelligens. Kommer morgondagens AI att kunna tänka som människor och bli våra konkurrenter? Eller kommer vi alla att ha en personlig robot som vi hyr ut för att utföra jobbet åt oss?

Kommer förslitningsskador och utbrändhet att vara som bortblåsta år 2053?

Hur kommer framtidens arbetsplatser att utformas för att minska ohälsa och stress? Arkitektbyrån RAAAF utformade tillsammans med designern Barbara Visser ett experimentkontor som inbjuder till att luta sig, hänga eller till och med ligga ner och arbeta. Allt för att motverka monotona rörelser och alltför mycket stillasittande. Är det så framtidens kreativa och hälsosamma kontor kommer att se ut?

VIKTIG HD-DOM: SKA MER ERSÄTTNING FÅ BLI NOLL ERSÄTTNING?

Efter att ha skadats i samband med en truckolycka fick Clara en tidsbegränsad ersättning genom arbetsskadeförsäkringen tillsammans med ersättning från trafikförsäkringen. Med tiden visade det sig att Clara kom att tjäna betydligt mindre än vad som förutsågs när skadan slutreglerades. Lagen ger i sådana fall Clara rätt att få sin ersättning för inkomstförlust från trafikförsäkringen omprövad.

Försäkringsbolaget menade att hon har rätt till sådan omprövning, men att prövningen då inte bara ska omfatta inkomstförlusten utan hela ärendet, utan begränsningar. Försäkringsbolaget fann därefter vid sin omprövning att det inte fanns något samband mellan olyckan och Claras arbetshinder. Med andra ord; Clara hade inte längre rätt till någon ersättning alls. Tingsrätten och hovrätten biföll detta. När omprövning medgivits ska även sambandet mellan trafikolyckan och skadan prövas på nytt, menade domstolarna.

Om dessa domar stått sig hade det inneburit att försäkringstagares viktiga rätt till omprövning av sin ersättning i praktiken omintetgjorts. För vem vågar be om omprövning om det kan sluta med att man istället förlorar hela sin ersättning?

Vi tog målet vidare till Högsta domstolen. I en principiellt mycket betydelsefull dom gjorde Högsta domstolen en annan bedömning än lägre instanser. Försäkringstagare har rätt att få sin ersättning omprövad utan att orsakssambandet mellan olyckan och arbetshindret prövas om.

Omprövningsärendena är ett av de vanligaste skadeärendena hos försäkringsbolagen. Genom Högsta domstolens avgörande kvarstår skyddet för skadades möjlighet till omprövning av ersättningen på det sätt som lagstiftningen från 1975 avsett. En viktig dom för många fackliga medlemmar.

SKADESTÅND FÖR STRIDSÅTGÄRDER?

Konflikten mellan byggföretaget Henrik Gustavsson AB och Byggnads började redan 2006. Företaget motsatte sig att teckna kollektivavtal eftersom man ansåg att det var onödigt. Facket satte då företaget i blockad för att få till stånd ett avtal. Sedan bolaget kontaktats av Centrum för Rättvisa gjorde man gällande att Byggavtalets bestämmelser om granskningsarvode stred mot Europakonventionen. Detta var upprinnelsen till en nära tioårig strid i olika domstolar, en konflikt som nu slutligen avgjorts.

Under den långa konflikten har mycket vatten runnit under broarna. Europadomstolen har gett grönt ljus för granskningsarvodena så länge de används till granskning och inte till förbundets allmänna fackliga verksamhet. Trots det är reglerna om granskningsarvode numera borttagna ur kollektivavtalen.

Henrik Gustavsson AB gick i konkurs och överlät sin fordran till Henrik Gustavsson personligen. Han stämde med stöd av Centrum för Rättvisa Byggnads för den förmögenhetsskada han ansåg sig ha lidit på grund av blockaden. En principfråga i målet avgjordes av Högsta domstolen till Byggnads fördel. Därefter fick Gustavsson trots det delvis medhåll av Stockholms tingsrätt, som ålade Byggnads att betala ett mindre skadestånd.

Domen överklagades och målet har nu avgjorts i Svea hovrätt. Å ena sidan anser domstolen att granskningsarvodet kan strida mot Europakonventionen då det inte går att utesluta att avgifterna även använts för allmänfacklig verksamhet. Å andra sidan bedömer man att "Byggnads handlande ligger långt från det slags handlande som i praxis ansetts vara så kvalificerat otillbörligt att det motiverar skadeståndsansvar för ren förmögenhetsskada". Man hänvisar också till att granskningsavgifterna prövats och godtagits av Arbetsdomstolen. Tingsrättens dom upphävs därmed och Henrik Gustavsson döms att betala Byggnads rättegångskostnader på cirka 2,7 miljoner kronor.

Domen är en stor framgång för Byggnads och alla fackliga organisationer i Sverige. Vad hovrätten med denna dom slagit fast är att utrymmet för skadeståndsansvar för fackliga stridsåtgärder vid sidan om det arbetsrättsliga regelverket är synnerligen begränsat.

LO-TCO RÄTTSSKYDD AB

ÅRSREDOVISNING 2019

Styrelsen och verkställande direktören för LO-TCO Rättsskydd Aktiebolag avger följande årsredovisning för räkenskapsåret 2019-01-01 – 2019-12-31.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Information om verksamheten

LO-TCO Rättsskydd AB är fackföreningsrörelsens juridiska byrå. Uppdragsgivarna är framförallt LO:s och TCO:s medlemsförbund och klienterna består oftast av enskilda fackföreningsmedlemmar som beviljats rättshjälp av sina förbund. Vi är specialiserade på arbetsrätt och socialförsäkringsrätt, d.v.s. på tvister som berör arbetslivet. Vår huvuduppgift är att driva tvister i domstol, men vi har även utbildningsverksamhet och juridisk rådgivning. I uppdraget ligger också att driva strategiska mål i domstol och att bidra i den offentliga debatten med våra erfarenheter.

Företaget har sitt säte i Stockholm.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Antalet nyanmälda ärenden uppgick till 1 009 (1 188).

Anställda hos LO-TCO Rättsskydd AB har såsom ombud i 142 (145) fall ingivit stämningsansökan eller svaromål inför domstol. Dessutom har inom bolaget handlagts ett stort antal mål angående försättning i konkurs och lönegaranti. Socialförsäkringsmålen drivs i förvaltningsrätt, kammarrätt eller Högsta förvaltningsdomstolen.

I 8 (13) av Arbetsdomstolens 24 (37) refererade domar under 2019 har någon av Rättsskyddsbolagets jurister varit ombud. 3 (3) brottmål har handlagts av bolagets jurister.

I ärenden som avslutats under året har direkt utverkats 189 170 tkr (139 412 tkr) i ersättning för de fackliga organisationerna och deras medlemmars räkning. 23 (13) omfattande rättsutredningar har gjorts. Dessutom har Rättsskyddsbolaget i övrigt biträtt med omfattande rådgivning i arbets- och socialförsäkringsrättsliga spörsmål. Bolaget har anordnat flera egna seminarier för förbundens anställda och förtroendevalda.

Anställda vid bolaget har också medverkat vid ett stort antal kurser och konferenser som föreläsare.

Framtida utveckling

Antalet inkomna ärenden på försäkringsrättsenheten har ökat de senaste åren men har minskat under 2019. Antalet verkar nu ha stabiliserat sig på en relativt hög nivå. Arbetsrättsenheten fick in något färre antal ärenden än 2018. På arbetsrättsenheten har antalet jurister i tjänst minskat. Vi bedömer att bolagets totala verksamhet kommer att ha ungefär samma omfattning under 2020 som under 2019.

Alla LO-förbund anlitar numera regelbundet bolaget. Samtliga TCO-förbund och många Saco-förbund anlitar bolagets försäkringsrättsenhet. Ett antal TCO-förbund och några Saco-förbund anlitar regelbundet även arbetsrättsenheten.

Bolagets verksamhet präglas av stabilitet och vi bedömer därför att några större förändringar av verksamheten inte kommer att ske de närmaste åren.

Ägarförhållanden

LO-TCO Rättsskydd AB ägs till 90% av Landsorganisationen i Sverige samt till 10% av TCO. Av årets totala omsättning avser 2,6% (1%) försäljning till LO, vilket också utgör den försäljning som skett inom koncernen. Moderorganisationen Landsorganisationen i Sverige, 802001-9769, Stockholm, upprättar koncernredovisning.

Resultat och ställning

Bolagets verksamhet ska bedrivas till självkostnadspris, d.v.s. utan vinstsyfte. Bolaget redovisar för året ett underskott. Underskottet är större än enligt budget och beror i huvudsak på att det har varit färre jurister i tjänst på arbetsrättsenheten än vad som förutsattes i budgeten. För bolagets resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultaträkning, balansräkning och noter.

Förändring av eget kapital

Tkr

	Aktiekapital	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	7 000	3 600	36 579	-559	46 620
Disposition enligt beslut av årets årsstämma:			-559	559	0
Årets resultat				-5 442	-5 442
Belopp vid årets utgång	7 000	3 600	36 020	-5 442	41 178

Flerårsöversikt

Bolagets ekonomiska utveckling i sammandrag:

Tkr

År	2019	2018	2017	2016	2015
Nettoomsättning	60 537	64 274	59 709	56 375	58 522
Resultat efter finansiella poster	-5 772	-539	10 081	-2 023	-759
Omsättning per anställd	1 478	1 648	1 571	1 446	1 540
Medelantalet anställda	41	39	38	39	38
Soliditet (%)	81,3	78,4	82,1	76,4	73,6

Nyckeltalsdefinitioner framgår av not 1.

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

Balanserad vinst	36 020 338
Årets förlust	-5 441 991
	30 578 347
disponeras så att i ny räkning överföres	30 578 347

RESULTATRÄKNING

Tkr

	Not	2019-01-01 – 2019-12-31	2018-01-01 – 2018-12-31
Nettoomsättning	1	60 538	64 273
Övriga rörelseintäkter		84	2
Summa rörelsens intäkter		60 622	64 275
Rörelsens kostnader			
Övriga externa kostnader	2, 3	-15 145	-14 738
Personalkostnader	4	-50 514	-49 592
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-751	-571
Summa rörelsens kostnader		-66 410	-64 901
Rörelseresultat		-5 788	-626
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		16	92
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		11	4
Räntekostnader och liknande resultatposter		-11	-9
Resultat efter finansiella poster		-5 772	-539
Bokslutsdispositioner	5	288	0
Resultat före skatt		-5 484	-539
Skatt på årets resultat	6	42	-20
Årets resultat		-5 442	-559

BALANSRÄKNING

Tkr

	Not	2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR	1		
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Förskott avseende immateriella anläggningstillgångar	7	693	0
		693	0
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	8	843	1 260
Maskiner och andra tekniska anläggningar	9	14	19
Inventarier, verktyg och installationer	10	984	1 112
		1 841	2 391
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	11	9 708	7 390
Uppskjuten skattefordran		519	477
		10 227	7 867
Summa anläggningstillgångar		12 761	10 258
<i>Omsättningstillgångar</i>			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		9 838	5 711
Fordringar hos koncernföretag		616	1 148
Aktuella skattefordringar		1 671	1 764
Övriga fordringar		1	26
Upparbetad men ej fakturerad intäkt		23 127	28 717
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12	1 998	1 877
		37 251	39 243
<i>Kortfristiga placeringar</i>			
Övriga kortfristiga placeringar	11	0	6 942
		0	6 942
Kassa och bank		620	2 704
Summa omsättningstillgångar		37 871	48 889
SUMMA TILLGÅNGAR		50 632	59 147

BALANSRÄKNING

Tkr

	Not	2019-12-31	2018-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER	1		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital		7 000	7 000
Reservfond		3 600	3 600
		10 600	10 600
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst eller förlust		36 020	36 579
Årets resultat		-5 442	-559
		30 578	36 020
Summa eget kapital		41 178	46 620
Obeskattade reserver		0	288
Avsättningar	13		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelse		1 951	1 794
Summa avsättningar		1 951	1 794
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 095	1 484
Skulder till koncernföretag		32	1 508
Övriga skulder		2 952	1 570
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	14	3 424	5 883
Summa kortfristiga skulder		7 503	10 445
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		50 632	59 147

NOTER

Tkr

Not 1

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Redovisningsprinciperna för intäktsredovisningen har förändrats under året. Intäkterna från tjänsteuppdrag redovisas enligt successiv vinstavräkning och klassificeras som upparbetad men ej fakturerad intäkt (kortfristig fordran) och nettoomsättning. Tidigare redovisades intäkterna på samma sätt men de klassificerades som pågående arbete (varulager) och förändring av pågående arbete i resultaträkningen.

Tidigare kortfristiga värdepappersinnehav (omsättnings-tillgång) har omklassificerats till långfristigt innehav (finansiell anläggningstillgång).

I övrigt är redovisningsprinciperna oförändrade jämfört med föregående år.

Intäktsredovisning

Inkomster från uppdrag på löpande räkning redovisas som intäkt i takt med att arbetet utförs och material levereras eller förbrukas innebärande att vinsten från uppdragen avräknas successivt.

Om det inte är sannolikt att betalning kommer att erhållas för belopp som redan har redovisats som intäkt redovisas det belopp som sannolikt inte kommer att erhållas som en kostnad.

I balansräkningen jämförs redovisade intäkter med de belopp som fakturerats beställaren under samma period. Om de fakturerade beloppen överstiger den redovisade intäkten utgör mellanskillnaden en skuld, vilken redovisas som fakturerad men ej upparbetad intäkt. Om intäkten överstiger de fakturerade beloppen utgör mellanskillnaden en fordran vilken redovisas som upparbetad men ej fakturerad intäkt.

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod.

När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde.

Förbättringsutgifter på annans fastighet	3 – 10 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5 år
Inventarier, verktyg och installationer	5 år

Finansiella instrument

Finansiella instrument som är avsedda för långsiktigt innehav redovisas utifrån anskaffningsvärdet.

Instrumentet redovisas i balansräkningen när bolaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och bolaget har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Har en finansiell anläggningstillgång på balansdagen ett lägre värde än det bokförda värdet skrivs tillgången ner till detta lägre värde om det kan antas att värdenedgången är bestående.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Placeringar i värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehas långsiktigt har redovisats till sina anskaffningsvärden. Varje balansdag görs bedömning om eventuellt nedskrivningsbehov.

Kundfordringar/kortfristiga fordringar

Kundfordringar och kortfristiga fordringar redovisas som omsättningstillgångar till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Leasingavtal

Då de ekonomiska risker och fördelar som är förknippade med tillgången inte har övergått till leasetagaren klassificeras leasingen som operationell leasing. Leasingavgiften kostnadsförs och redovisas linjärt över leasingperioden.

Inkomstskatter

Total skatt utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Skatter redovisas i resultaträkningen.

Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som ska betalas, eller erhållas, avseende aktuellt år och justeringar avseende tidigare års aktuella skatt, samt uppskjuten skatt på temporär skillnad avseende avsättning till pensionsskuld.

Skatteskulder/-fordringar värderas till vad som enligt företagets bedömning ska erläggas till eller erhållas från Skatteverket. Bedömningen görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda avser alla former av ersättningar som företaget lämnar till de anställda. Kortfristiga ersättningar utgörs av bland annat löner, betald semester, betald frånvaro och ersättning efter avslutad anställning (pension). Kortfristiga ersättningar redovisas som kostnad och en skuld då det finns en legal

forts.

forts. Not 1

eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning till följd av en tidigare händelse och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Anställda födda efter 1 juli 1978 omfattas av KTP 1. Det är en premiebestämd pension där 5,7% av bruttolönen sätts av upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 31,3% av lönedelar därutöver. Övriga anställda, samt efter eget val födda 1 juli 1978 - 30 juni 1983, omfattas av KTP 2 som är en förmånsbestämd pension. Födda före 1 juli 1978 har till viss del även premiebestämd pension. Vad gäller förmånsbestämda pensioner har bolaget valt trygghandformen försäkring och är genom kollektivavtal bundet till Folksam Liv, kooperativa tjänstepensioner. Försäkring är en trygghandform som innebär att det är försäkringsbolaget som bär de flesta riskerna. Konsolideringsnivån inom Folksam Liv är hög för såväl förmånsbestämda som premiebestämda pensioner.

Bolaget är bundet av pensionsavtal mellan KFO och Forena vilket bland annat ger vissa arbetstagare rätt att gå i pension vid 62 års ålder. När en anställd utnyttjar den möjligheten är bolaget skyldigt att betala en pensionspremie till Folksam, vilken beräknas i förhållande till den anställdes lön.

Avsättningen i balansräkningen värderas till den bästa uppskattningen av den ersättning som skulle krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Resterande del av förpliktelsen redovisas som en eventalförpliktelse.

Not 2 Leasingavtal

Årets leasingkostnader avseende leasingavtal uppgår till 6 682 tkr. Framtida leasingavgifter förfaller till betalning enligt följande:

Inom ett år
Senare än ett år men inom fem år

Nyckeltalsdefinitioner

Nettoomsättning

Rörelsens huvudintäkter, fakturerade kostnader, sidointäkter samt intäktskorrigeringar.

Resultat efter finansiella poster

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader men före bokslutsdispositioner och skatter.

Omsättning per anställd

Nettoomsättning dividerad med medelantalet anställda.

Soliditet (%)

Justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt) i procent av balansomslutning.

	2019-01-01 – 2019-12-31	2018-01-01 – 2018-12-31
	6 352	5 737
	13 491	17 436
	19 843	23 172

Not 3

Ersättning till revisorer

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föränleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

	2019-01-01 – 2019-12-31	2018-01-01 – 2018-12-31
PwC		
Revisionsuppdrag	164	202
Rådgivning	14	13
	178	215

Not 4

Anställda och personalkostnader

	2019-01-01 – 2019-12-31	2018-01-01 – 2018-12-31
Medelantalet anställda		
Kvinnor	26	25
Män	15	14
	41	39
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör	1 453	1 452
Övriga anställda	29 669	28 466
Pensionskostnader för verkställande direktören	553	528
Pensionskostnader för övriga anställda	5 826	6 279
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	11 133	9 195
	17 512	16 002
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	48 634	45 920

För verkställande direktören finns ett trygghetsavtal som innebär två års tjänstgöringsfri uppsägningstid vid uppsägning från arbetsgivarens sida.

Not 5

Bokslutsdispositioner

	2019-01-01 – 2019-12-31	2018-01-01 – 2018-12-31
Återföring från periodiseringsfond	288	0
	288	0

Not 6

Aktuell och uppskjuten skatt

	2019-01-01 – 2019-12-31	2018-01-01 – 2018-12-31
<i>Skatt på årets resultat</i>		
Aktuell skatt	0	6
Uppskjuten skatt hänförlig till pensionsavsättningar	-42	14
Totalt redovisad skatt	-42	20

Not 7

Förskott avseende immateriella anläggningstillgångar

	2019-12-31	2018-12-31
Förskott för immateriella anläggningstillgångar	693	0
	693	0

Not 8

Förbättringsutgifter på annans fastighet

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	2 012	1 156
Inköp	0	855
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 012	2 012
Ingående avskrivningar	-752	-417
Årets avskrivningar	-416	-335
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 168	-752
Utgående redovisat värde	843	1 260

Not 9

Maskiner och andra tekniska anläggningar

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	75	75
Försäljningar/utrangeringar	-25	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	50	75
Ingående avskrivningar	-56	-48
Försäljningar/utrangeringar	25	0
Årets avskrivningar	-5	-9
Utgående ackumulerade avskrivningar	-36	-56
Utgående redovisat värde	14	19

Not 10

Inventarier, verktyg och installationer

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	2 090	1 550
Inköp	202	552
Försäljningar/utrangeringar	-424	-12
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 869	2 090
Ingående avskrivningar	-979	-763
Försäljningar/utrangeringar	424	12
Årets avskrivningar	-329	-227
Utgående ackumulerade avskrivningar	-884	-979
Utgående redovisat värde	984	1 112

Not 11

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Innehav (tkr)	Ansk. värde	Ansk. v. (föreg. år)	Bokfört värde	Bokf. v. (föreg. år)	Markn. v. bokslutsdag	Markn. v. (föreg. år)
<i>Långfristiga värdepappersinnehav</i>						
Noterade räntebärande värdepapper	9 708	(7 390)	9 708	(7 390)	10 442	(7 821)
	9 708	(7 390)	9 708	(7 390)	10 442	(7 821)
<i>Kortfristiga placeringar</i>						
Noterade räntebärande värdepapper	0	(6 942)	0	(6 942)	0	(6 952)
	0	(6 942)	0	(6 942)	0	(6 952)
Summa innehav	9 708	(14 332)	9 708	(14 332)	10 442	(14 773)

	2019-12-31	2018-12-31
<i>Förändring av långfristiga värdepappersinnehav</i>		
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	7 390	9 771
Investeringar under året	13	3 414
Omklassificering	3 330	0
Försäljningar/avyttringar	-1 025	-5 795
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	9 708	7 390
Utgående bokfört värde	9 708	7 390

Not 12

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2019-12-31	2018-12-31
Förutbetalda hyror	1 325	1 214
Upplupna intäkter	48	2
Övriga poster	626	662
	1 998	1 877

Not 13

Avsättningar

Pensioner och liknande förpliktelser

	2019-12-31	2018-12-31
Belopp vid årets ingång	1 794	1 795
Årets avsättningar	157	-1
	1 951	1 794

Not 14

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2019-12-31	2018-12-31
Upplupna semesterlöner	2 033	2 065
Upplupna sociala avgifter och löneskatt	1 110	3 498
Övriga poster	281	320
	3 424	5 883

Not 15

Eventualförpliktelser

	2019-12-31	2018-12-31
Avsättningar för pensioner enligt KFO/Forena	1 909	3 029

Stockholm den 11 mars 2020

Therese Guovelin
Ordförande

Dan Holke
Verkställande direktör

Christoffer Ahlqvist
Bo-Arne Andersson
Renée Andersson
Mats Ekeklint
Åsa Erba-Odescalhi Stenhammar
Malin Fihnborg Wulkan

Johan Ingelskog
Magnus Lundberg
Linda Palmetzhofer
Eva-Lotta Ramberg
Peter Sjöstrand
Lea Skånberg

Sture Thorsell
Malin Wreder
Magnus Eriksson
Arbetsagarrep.
Annika Ewerblad
Arbetsagarrep.

ORGANISATION

LO-TCO Rättsskydd styrs av LO- och TCO-förbunden. Nittio procent av aktierna ägs av LO. Resterande tio procent äger TCO. LO-TCO Rättsskydd ger juridisk service åt LO- och TCO-förbunden och deras medlemmar.

Mer än tre miljoner medlemmar kan, efter beslut om rättshjälp från det egna förbundet, få juridiskt stöd i rättsliga angelägenheter som har anknytning till arbetet.

Arbetsutskott

Styrelsen utser inom sig ett arbetsutskott som, tillsammans med VD, svarar för den övergripande förvaltningen. AU bestod under 2019 av ordförande Therese Guovelin, vice ordförande Johan Ingelskog, Lea Skånberg, Peter Sjöstrand, Magnus Lundberg, VD Dan Holke och arbetstagarrens representant Magnus Eriksson.

Ledningsgrupp

Ledningsgruppen samordnar den löpande verksamheten. Den bestod under 2019 av VD Dan Holke, chefen för arbetsrättsenheten Sussanne Lundberg, chefen för försäkringsrättsenheten Robert Sjunnebo, chefen för administrativa enheten Elizabeth Östman och IT-ansvarig/VD-sekreterare Anki Berg.

Försäkringsrättsenheten

Försäkringsrättsenheten arbetar med ärenden inom socialförsäkrings- och skadeståndsrätt. Det innebär i huvudsak tvister som rör socialförsäkringsbalken. Många ärenden gäller också medlemmar som är missnöjda med ersättningen från Trygghetsförsäkringen vid arbetsskada (TFA).

Arbetsrättsenheten

Arbetsrättsenheten tar sig an alla tvister som har samband med arbetet, i första hand arbetsrättsliga tvister men även rättstvister inom bland annat straffrätten, konkursrätten, avtalsrätten och associationsrätten.

STYRELSEN

Styrelsen har under 2019 bestått av följande personer:

Ordinarie ledamöter

Therese Guovelin – LO
Johan Ingelskog – Kommunal
Lea Skånberg – IF Metall
Peter Sjöstrand – Målarna
Christoffer Ahlqvist – LO
Bo-Arne Andersson – GS
Renée Andersson – LO
Mats Ekeklint – SEKO
Linda Palmetzhofer – Handels
Malin Wreder – LO
Eva-Lotta Ramberg – HRF
Sture Thorsell – Transport
Magnus Lundberg – TCO
Malin Wulkan – Unionen
Åsa Erba Stenhammar – ST
Magnus Eriksson – arbetstagarrepresentant
Annika Ewerblad – arbetstagarrepresentant

Suppleanter

Annika Nilsson – LO
Chamilla Bohman – Kommunal
Håkan Hammarström – IF Metall
Mikael Pettersson – Elektrikerna
Linda Larsson – LO
Jan Granvik – Musikerna
Pernilla Lund – GS
Roger Johansson – Byggnads
Magnus Pettersson – Fastighets
Claes-Mikael Ståhl – LO
Solweig Larsson – Livs
Mikael Jansson – Pappers
Sofia Råsmar – TCO
Erika Ejderhamn Roupé – Unionen
Björn Kellerth – Polisförbundet
Annett Olofsson – arbetstagarrepresentant
Anne Rajmic – arbetstagarrepresentant

REVISIONSBERÄTTELSE

Till bolagsstämman i LO-TCO Rättsskydd AB, org.nr 556150-9257

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för LO-TCO Rättsskydd AB för år 2019.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av LO-TCO Rättsskydd ABs finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till LO-TCO Rättsskydd AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av Verksamhetsberättelse för 2019 (men innefattar inte årsredovisningen och vår revisionsberättelse avseende denna).

Mitt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen

innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisorssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen.

Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter

kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar jag mig en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för LO-TCO Rättsskydd AB för år 2019 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionsd i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet. *Revisorns ansvar.* Jag är oberoende i förhållande till LO-TCO Rättsskydd AB enligt god revisorsd i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar
Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispo-

sitioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsd i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsd i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelse skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Stockholm den 22 april 2020

Ulrika Granholm Dahl
Auktoriserad revisor

MILJONREGN TILL MEDLEMMARNA

	Nyanmälda ärenden 2019	Under handläggning	Avslutade ärenden 2019	Utverkad ersättning (tKr) 2019
LO-förbunden				
LO	18	10	16	-
Byggnads	47	54	37	2 507
Elektrikerna	30	51	33	8 201
Fastighets	22	37	36	3 782
GS	46	78	45	1 959
Handels	96	120	119	9 980
Hotell och restaurang	16	16	16	739
IF Metall	81	213	95	38 490
Kommunal	226	353	201	33 477
Livs	13	33	38	5 602
Musikerna	4	2	3	15
Målarna	30	44	46	17 351
Pappers	15	33	17	3 153
Seko	53	73	60	32 566
Transport	22	23	17	1 911
Summa	719	1 140	779	159 733
TCO-förbunden				
TCO	3	-	3	-
Finansförbundet	9	7	7	178
Forena	2	5	4	176
Försvarsförbundet	7	1	7	10
Journalistförbundet	7	3	6	10
Läraryrskförbundet	6	14	13	889
Polisförbundet	27	47	38	1 707
ST	9	12	14	1 782
Teaterförbundet	5	3	4	-
Tull-Kust	4	-	6	-
Unionen	9	22	36	2 012
Vision	11	16	15	3 675
Vårdförbundet	13	21	13	369
Yrkesmusiker	3	-	4	1 358
Summa	115	151	170	12 166

	Nyanmälda ärenden 2019	Under handläggning	Avslutade ärenden 2019	Utverkad ersättning (tKr) 2019
SACO-förbunden				
Saco	1	-	1	-
Akademikerförbundet SSR	2	3	2	3 237
Civilekonomerna	9	10	15	8
Farmaceutförbundet	2	1	1	-
Fysioterapeuterna	1	-	1	-
Jusek	5	-	6	977
Kyrkans Akademikerförbund	2	1	2	-
Lärarnas Riksförbund	2	4	1	-
Officersförbundet	2	-	3	27
Psykologförbundet	3	1	2	-
Sveriges Arbetsterapeuter	1	-	2	25
Sveriges Arkitekter	3	3	2	-
Sveriges Ingenjörer	43	49	34	275
Tandläkarförbundet	4	1	3	-
Veterinärförbundet	2	3	4	-
Summa	82	76	79	4 549
Övriga				
Förb. Avd	53	42	43	3 799
Ledarna	40	60	29	8 923
Summa	93	102	72	12 722
TOTALT	1 009	1 469	1 100	189 170

VI SOM ÄR ANSTÄLLDA HÄR

Anne Alfredson
Henric Ask
Tom Aspengren
Anki Berg
Emma Björkman
Sofia Christola
Ullika Dalén
Erika Engman Litfeldt
Bo Ericson
Helena Eriksson
Magnus Eriksson
Annika Ewerblad
Maria Fridolin
Lina Gertzell
Ionut Ghiocel

Erik Grahn
Ellinor Gudmundsson
Carl Johan Hardt
Jeanette Herrström
Dan Holke
Jenni Ivarsson Oliva
Ilhan Kaskal
Liselott Klang
Mia Larsson
Ulf Lejonklou
Sussanne Lundberg
Mattias af Malmberg
Nataša Mirošević
Jörgen Nilsson
Inger Nordström

Marie Nordström
Mari-Louise Näsholm
Styrmir Olafsson
Annett Olofsson
Anne Rajmic
Carina Ramstedt
Robert Sjunnebo
Gustav Sjöberg
Mikael Sjöberg
Lise-Lotte Sjöstedt
Jimmie Söndergaard
Georg Thullberg
Lena Törnros
Olov Östensson
Elizabeth Östman

ORGANISATION

STYRELSE

ARBETSUTSKOTT

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR
(Chefsjurist)
IT-ansvarig/VD-sekreterare

ADMINISTRATION
Enhetschef
7 sekreterare
1 vaktmästare
1 IT-vaktmästare
1 ekonomiassistent

ARBETSRÄTTSENHETEN
Enhetschef
13 förbundsjurister

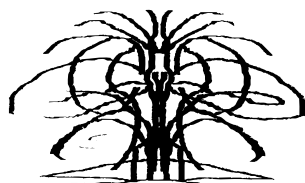
FÖRSÄKRINGSRÄTTSENHETEN
Enhetschef
18 förbundsjurister

§ ♥

"Jag lämnar min stol med en i grunden positiv tro på framtiden.
Men också med insikten om att när en rättighet säkrats, hotas en annan.
För det räcker inte att ha rätt, man måste också få rätt."

DAN HOLKE

LO-TCO RÄTTSSKYDD AB

Besöksadress: Olof Palmes gata 29, 7 tr, Box 1155, 111 81 Stockholm, tel 08-676 63 00. www.fackjuridik.se